

УДК 657.631

Сорівка В. - ст. гр. БОМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОПЛАТА ПРАЦІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Науковий керівник: д.е.н., професор Гуцайлук З.В.

Виробничий процес на підприємстві має велику кількість складових, однією з яких є наймані працівники, які називаються персоналом. Кількісний і якісний склад персоналу значною мірою впливає на продуктивність праці, випуск і реалізацію продукції, а також на фінансові результати. Тому, з метою досягнення кращих показників виробництва продукції, будь-якому підприємству необхідно стимулювати зацікавленість працівників до високої продуктивності праці. Таким стимулом, на нашу думку, може виступати заробітна плата, як переважна частина всіх доходів населення.

У ринковій економіці, що базується на різноманітних формах власності та господарювання, підвищення матеріальної зацікавленості працівників в ефективній роботі має ґрунтуватись на таких умовах оплати праці, які б максимально стимулювали збільшення обсягу продажу товарів та послуг, підвищення рівня техніки, освіти і професійної підготовки, удосконалення організації виробництва і праці

Оскільки заробітна плата забезпечує якісні характеристики життя людей, все більш актуальним стає завдання економічної науки всебічно досліджувати проблеми оплати праці.

З виникненням ринку праці та у процесі трансформації відносин найму виникає необхідність в перегляді основних принципів організації оплати праці та змісту економічної категорії «заробітна плата». У зв'язку з цим розглянемо основні підходи до визначення сутності заробітної плати як економічної категорії.

Вперше в XVII ст. заробітну плату, як ціну праці визначив англійський економіст В. Петті. Він вважав, що її величина визначається необхідними засобами для існування робітника, а саме їх мінімумом. Аналогічно, сутність цих понять розглядав А. Сміт. Однак, він вважав, що основою заробітної плати є вартість засобів до існування, необхідних для забезпечення життя робітника та виховання дітей, її нижньою межею – фізичний мінімум, а величина заробітної плати визначається нормами споживання, що склалися традиційно, культурним рівнем, боротьбою робітників та співвідношенням сил між ними і капіталістами.

Також, вагомий внесок щодо такої економічної категорії як «заробітна плата» вивчав Д.Рікардо, який виділяв природну і ринкову ціну праці. Природна – вартість певної суми життєвих засобів, необхідних для утримання робітників, продовження їх роду і певною мірою для їх розвитку. Ці ідеї були підтримані А.Тюрго і Ф.Лассалем. Зокрема, останній з цих авторів розглядав заробітну плату, як мінімум засобів до існування, назвавши її теорією залізного закону заробітної плати.

Деякі західні економісти, а саме: М. Гертнер, Дж. Хікс, розглядали заробітну плату, як об'єкт купівлі-продажу. Однак, цю точку зору заперечував К.Маркс, який вважав, що працю не можна продавати, оскільки її не існує до моменту купівлі-продажу. Адже праця – свідома, доцільна діяльність людей, в процесі якої вони видозмінюють зовнішню природу.

На нашу думку, усі вище наведені погляди відображають економічний зміст оплати праці, однак, ми вважаємо, що заробітна плата – це дохід працівника, який він отримує за трудовим договором, від роботодавця, відповідно до встановлених норм, за виконану ним працю.